

”באמת ההגבלה הוא הגבלה חומרית”

ה. (הפסיק בנגון, ואח”כ התחיל:) מען מאנט בא יעדערען ער זאל ארויס פון הגבלה, וואס די הגבלה איז באמת א הגבלה חומרית כקטן כגדול, יעדערער זאל ארויס פון זיינע הגבלות, און טאן מיט דעם ענין וואס ער פארשטייט, עס איז פראנען תליות אין וואס צו תולה זיין כו’, אדער מצד הגבלה חומרית וואס ער קאן פון איהר ניט ארויסגיין, און וועמען מען קאן ניט חושד זיין אויף דעם, אז די הגבלה זאל איהם אפאלטען פון עבודה, איז דאס מצד די אפגילאזענקייט. וכמ”ש אם תעזבנה יום יומיים תעזבן.

(אמר הרמ”ב: אני אמרתי שזה מצד העדר הפנאי שלהם, כי מתחילם התפלה לערך שעה עשירית, ובשעה השנים עשר צריכים לבא ללימוד, ולכן אין להם פנאי. והשיב אדמו”ר שליט”א): כל ההגבלות אין על מי שרואים שהוא שייך אף במקצת לציור פנימי, וואס דאס איז שייך בא אלעמען ידוע דאכט זיך, אז אלע הגבלות איז נאר אויפ’ן ציור חיצוני, אבער ניט אויפ’ן ציור פנימי, און ווער עס האט נאר א שטיקעלע אוועקלייג צום ציור פנימי, איז אויף איהם די אלע הגבלות ניטא, נאר אויב ניט איז ווי דען מוז דאך זיין הגבלה. (אמר רמ”ב: ואמרתי להם שיוכלו להתחיל התפלה מקודם ולהשלימה מקודם. והשיב: לא, דיוכלו להתחיל* ולהשלימה בזמן הצריך, אבל ע”ז לא יש הגבלות, וזהו שתובעים שכ”א יצא מהגבלתו.

שבאמת ההגבלה הוא הגבלה חומרית, ער קאן אפילו תולה זיין בענינים רוחנים, אז איהם ארט זמן ק”ש, זמן תפלה, אבער באמת דאס איז גענארט, זאל איהם אריין, מ’איז איהם מתיר עס זאל איהם אריין, אבל לא מצד זה יקצר בתפלה, ובין כה ובין כה טוט זיך דער ענין ניט, און מען דארף דאך דעם ענין, ווי זאל דאס אפהאלטען דער אריין פון זמן ק”ש ותפלה, מיר האט דער טאטע געזאגט — וואס דער טאטע פלעגט דאך דאוונען פריה, ווייסען דאך אלע — און מיר האט ער געזאגט, אז ער האט מיר געוואלט אפהאלטען, ווארום מיט מיר איז געווען וואס דארטען איז געווען כו’, האט מיר דער טאטע געזאגט, אז מען וועט דיר פרעגען מי הקניטו לצאת בהתפעלות יתירה, זאל דאס דיר ניט אריין, נאך אויף אפהאלטען מיר אמר שיש בתשובת הרשב”א שעד חצות יש עדיין שכר תפלה בזמנה** ולא יותר, נו איז דאך נאר שכר תפלה בזמנה ניט, און בכלל מען דארף ארויס פון הגבלה הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, און טאן מיט וואס ער פארשטייט, איז פריהער דארף ער טאקע פארשטיין, ווארום אויב ניט כשבא אח”כ בתפלה אין לו במה להתפלל, לכן צריך להבין הענין שלומד, אבער וויפיל די השגה איז, אפילו השגה קטנה, זאל ער טאן מיט דעם ענין אין תפלה. אז יונגינקע הענדעלאך קרייען איז אויך גוט, איז א סימן אז נאכדעם וועט ער קרייען אז ער וועט ווערען א גרויסער האן. יעדערער זאל טאן נאך זיין השגה. (אמר לו הר”מ שהם לומדים רק לצאת ידי חובתם, ואמר:) אמת, אך לא זהו תכלית הכוונה.

*צ”ע הכוונה.
**כנראה יש כאן טעות המעתיק (ראה ברכות לו, א ופוסקים שם, ודעת הרשב”א בפרט בבי” או”ח ספ”ט ורמ”א ספ”ט סס”א. ולהעיר מהב”ח וט”ז. ופרישה שם). (משיחת י”ט כסלו תרט”ח. סה”ש תר”ש ע’ 118)

התקשרות

”ישנם כאלה שחושבים שאין צורך לשאול אצל הרבי כל דבר”

ג. דובר לעיל (בהמאמר) ששילוח המרגלים ע”י משה היא הנתנית-כח דמשה רבינו שתוכל להיות הכניסה לארץ, כ” הארץ מצד עצמה היא “ארץ אוכלת יושבי”, ולכן יש צורך בנתנית-כח מיוחדת ממשה רבינו שהכניסה לארץ תהי’ באופן המתאים.

ויש להוסיף שענין זה נוגע גם לימינו אלה: ובהקדמה — שאף שכבר היתה הכניסה לארץ בעבר, הרי, לאחרי החורבן והגלות נמצאים במעמד ומצב שלפני הכניסה לארץ באופן של קביעות ונצחיות, בגאולה העתידה.

וכיון שכן, צריכים לידע שאי אפשר לעלות לארץ ישראל ללא הנתנית-כח של משה רבינו שבדורנו, כ”ק מו”ח אדמו”ר, כיון שהארץ מצד עצמה היא “ארץ אוכלת יושבי”.

— יכולים לעשות “חשבונות” אודות גודל המעלה של עלי’ לארץ ישראל, עד כדי כך ש”כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן עולם הבא”, ועאכ”כ אם הוא גם “מדבר בלשון הקודש”, בודאי גדלה מעלתו ביותר (“עס איז גאָר ניט שייכות צו זאָגן”...). אבל, צריך לידע שהמעמד ומצב כיום הוא באופן שזוהי “ארץ אוכלת יושבי”, ובמילא, אין לעלות לשם ללא הנתנית-כח של כ”ק מו”ח אדמו”ר, משה רבינו שבדורנו.

אלה שכ”ק מו”ח אדמו”ר שלח אותם לארץ ישראל — יש להם הנתנית-כח ממשה רבינו שבדורנו שכניסתם לארץ תהי’ באופן המתאים.

ד. ישנם כאלה שחושבים שאין צורך לשאול אצל הרבי כל דבר. יש לו — טוען הוא — את ה”שולחן-ערוך”, ויש לו גם מוח בקדקדו (“ער האָט אַ גוטע קאָפּ, קיין עין-הרע זאָל ניט שאַטן”...), ובמילא, יכול הוא בעצמו — ברוך השם — לברר (“דורכטאָן”) כל ענין לאשורו, ואינו צריך לשאול אצל הרבי.
—על כגון-דא אמר פעם כ”ק מו”ח אדמו”ר הביטוי “סאָם סאַפּאַזשניק” (הוא עצמו סנדלר):
ישנו סיפור אודות גוי שנכנס יהודי לביתו וראה שם... תפילין, והחליט מיד לקנותם ממנו, כששאל את הגוי — בהתרגשות — מניין המה לך? השיב לו הגוי — שלא ידע אם כוונתו של היהודי לקנותם, או שעיקר כוונתו לברר מנין גנבם — “יאָ סאָם סאַפּאַזשניק”, כלומר, אני בעצמי סנדלר, ותפרתים בעצמי!...
מובן מאליו — סיים כ”ק מו”ח אדמו”ר — איך שייך גוי לעשיית תפילין!
ודוגמתו בהנמשל — זה שחושב שגם הוא יכול לברר כל דבר בעצמו, ואינו צריך לשאול אצל הרבי.*

*ברשימה אחרת, שסיפר גם אודות מתנגד שלא היל’ חושש לומר חידוש שאינו מתאים לדברי הראשונים, באמרו: מהי אשמתי שנולדתי כך וכך שנים לאחרי הרשב”א?!. . . (וראה גם תו”מ ח”ב ע’ הערה). (משיחת ש”פ שלח, מבה”ח תמוז, ה’תשי”א תו”מ ח”ג ע’ 174)

"מה זה התועדות?"

פעם ר' מענדל הי' מתוועד, ובאמצע ההתוועדות, נכנס יהודי מבוגר, והתחשק לו לדבר. הוא התחיל לדרוש, ולא כ"כ מצא חן בעיני ר' מענדל איך שהוא דיבר. אז ר' מענדל רמז לו שיפסיק. היהודי הזה התעלב, קם ממקומו ועזב את ההתוועדות. ר' מענדל הצטער, כמובן שהוא לא התכוון לפגוע ביהודי, אבל הוא אמר לבחורים: זה לא התוועדות, שמתעצבים על מלה שאמרו. אני יגיד לכם מה זה התוועדות. פעם בעיירה קטנה הי' גר גביר אחד, והגביר הזה מאד רצה להתפלל בעמוד. אבל הרב של העיר אף פעם לא הי' נותן לו. הי' פעם במנחה בש"ק והרב איחר לבא לביה"כ. אז הגביר ניצל את ההזדמנות וביקש מהגבאי להתפלל בעמוד. והגבאי, שלא ידע שהרב לא רצה שההוא יתפלל, נתן לו רשות. באמצע התפילה נכנס הרב, ובראותו שהגביר מתפלל בעמוד, הוא מאד התעצבן, ואחרי התפילה הוא קרא לגבאי והוכיח אותו על שהוא נתן לגביר להתפלל בעמוד. הגבאי ענה לרב: "אז א איד וויל זאגן 'אתה אחד ושמןך אחד' איך וועט אים ניט לאזן? (אם יהודי רוצה להגיד 'אתה אחד ושמןך אחד' לא אתן לו?)". הכל טוב ויפה, – אמר ר' מענדל, אבל זה חזרת הש"ץ, זה לא התוועדות. ומה זה כן התוועדות? פעם ר' איצ'ה דער מתמיד התוועד עם ר' ניסן, ואני התחבאתי מאחורי הדלת כדי לשמוע. ושמעתי איך שר' איצ'ה יורד על ר' ניסן וצועק עליו. אז חשבתי לעצמי שאחרי כזה "לעקח", ר' ניסן כבר לא ימחול לר' איצ'ה ויקפיד עליו כל החיים. אבל אחרי הרבה שנים, ר' ניסן הזכיר לי ר' איצ'ה, והוא מאד שיבח אותו. אז הבנתי שבהתוועדות, אפי' שמדברים דברים קשים, אם הם דברים היוצאים מן הלב, לוקחים את הדברים ללב ומקבלים אותם מתוך אהבה.

דעם רבינו'ס קינדער

לא לעשות מצד ה"געשמאק" אלא מצד הוראת רבו

יב. ויש להוסיף, שגם ענין זה מרומז בהמאמר "דיו לעבד להיות כרבו":
נוסף על האמור לעיל (ס"ב) ש"צריך האדם להשפיל עצמו ולומר די לעבד להיות כרבו ולעשות מכוון לשבתו להיות לו דירה בתחתונים", ע"י ההתעסקות עם הזולת – צריכה להיות עבודה זו גופא מתוך ידיעה והכרה שזוהי עבודת העבד לרבו, היינו, שאינו עושה זאת מצד ה"געשמאק" שלו בעסקנות ציבורית, אלא אך ורק מצד ציווי והוראת רבו, "להיות כרבו". ובפרטיות יותר – שצריך לידע שמצד עצמו ה"ה במעמד ומצב ד"עבדא בהפקירא ניהא לי", ומצד טבע ההפקירות יש לו כו"כ תאוות כו', ועד שטבע ההפקירות פועל שינוי בשכלו וחושיו, ובמילא יתכן שמצד טבע ההפקירות, שאינו חפץ לעסוק עם עצמו, יבחר לעצמו את העבודה של עסקנות ציבורית שיש לו בה "געשמאק". ולכן, יש צורך בזהירות שלא לסמוך על עצמו, אלא "להיות כרבו", לעשות ע"פ הוראתו כו'.
והבחינה לזה שעבודתו אינה מצד ה"געשמאק" שלו אלא מצד ציווי והוראת רבו, היא, כאשר נרגש אצלו שהעבודה עם הזולת הו"ע של ירידה למטה, ומצד עצמו אינו חפץ בהירידה למטה, ואדרבה, "מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קמי' מלכא" (כפי שמצינו בשייכות לנסכים שעונים המשכה למטה), אלא שמוכרח לירד למטה בגלל ציווי והוראת רבו.
ודוקא כאשר עבודתו היא באופן כזה (שנרגש אצלו הענין ד"מים תחתונים בוכין כו'") אזי נעשית העלי' למעלה יותר – כמרומז בכך ש"בכ"ם" ר"ת "ברוך כבוד הוי' ממקומו". שממשיכים כבוד הוי' ממקורו ושרשו [אף שכאשר מלאכים אומרים זה ה"ז באופן שאינם משיגים כו'].
ועי"ז שעבודתו תהי' "להיות כרבו", הנה סוף סוף "יהי' כרבו", ולא רק "כרבו", בכ"ף הדמיון, אלא יתירה מזה, שכל מציאותו נעשית מציאות הרב, היינו, שתמורת היותו תחילה בבחינת "עבדא בהפקירא ניהא לי" (שזהו"ע דעבד כנעני), נעשה עבד שכל מציאותו אינה אלא מציאות (האדון הרב), שזהו"ע ד"עבד נאמן", ע"ד ובדוגמת הרב שנקרא "עבד נאמן", ועליו נאמר "בכל ביתי נאמן הוא".

(משיחת ש"פ שלח, כ"ח סיון, מבה"ח תמוז ה'תשי"ב. תו"מ ח"ו ע' 21)

כתב יד קודש

פשוט שכל אחד ואחת צריך לעשות תשובה בעצמו (באם עבר עבירה) ולקיים המצוות בעצמו – אלא שאפשר לעזור לו בעצה בכל זה, להתפלל עליו שיצליח וכו'.

